

Please purchase a personal license.

Hà Nội, ngày 07-11 tháng 11 năm 2016

CƠ CHẾ ISDS

THEO CÁC HIỆP ĐỊNH ĐẦU TƯ MÀ VIỆT NAM ĐÃ KÝ KẾT

Ls. Đinh Ánh Tuyết – VPLS IDVN

Trọng tài viên - VIAC

Email: idvn.dat@gmail.com.

NỘI DUNG CHÍNH

I

- GIỚI THIỆU CHUNG VỀ TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ VÀ CƠ CHẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ISDS

II

- CÁC CƠ CHẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ THEO CÁC ĐIỀU ƯỚC QUỐC TẾ MÀ VIỆT NAM THAM GIA

III

- THỦ TỤC GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ BẰNG TRỌNG TÀI UNCITRAL – ISCID – EU-VN FTA

KHÁI NIỆM TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ

➤ Các bên liên quan:

- Bên khởi kiện: nhà đầu tư nước ngoài
- Bên bị kiện: Nhà nước/cơ quan nhà nước

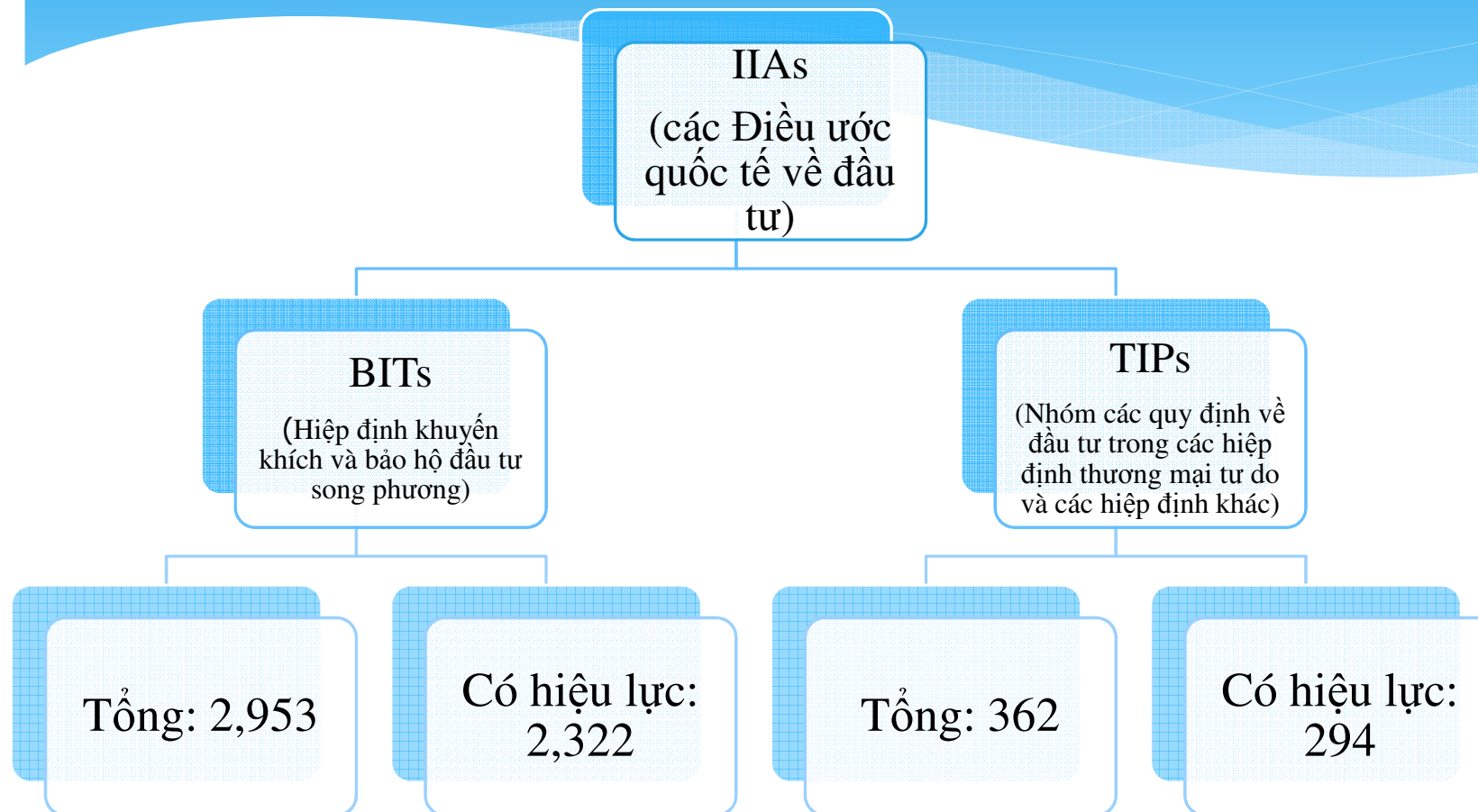
➤ Cơ sở pháp lý:

- Điều ước quốc tế về đầu tư mà Việt Nam đã ký kết,: BITs, BTA, FTA (bao gồm cả Quy tắc giải quyết tranh chấp quy định tại điều ước quốc tế tương ứng và pháp luật, thông lệ, tập quán quốc tế có liên quan)
- Hợp đồng giữa Nhà nước/cơ quan nhà nước ký với Nhà đầu tư;
- Quy định pháp luật quốc gia đầu tư

➤ Nội dung khởi kiện:

- Liên quan đến hoạt động đầu tư, khoản đầu tư được bảo hộ: vốn, khoản nợ, tài sản và quyền tài sản, hoạt động kinh doanh...
- Liên quan đến vi phạm về nghĩa vụ theo quy định của Hợp đồng, Điều ước quốc tế hoặc vi phạm pháp luật Việt Nam.

CÁC HIỆP ƯỚC QUỐC TẾ VỀ BẢO HỘ ĐẦU TƯ TRÊN THẾ GIỚI

NGUỒN: UNCTAD

CÁC ĐIỀU ƯỚC QUỐC TẾ VỀ ĐẦU TƯ VIỆT NAM ĐÃ THAM GIA

BITs

(Hiệp định khuyến khích và bảo hộ đầu tư song phương-66)

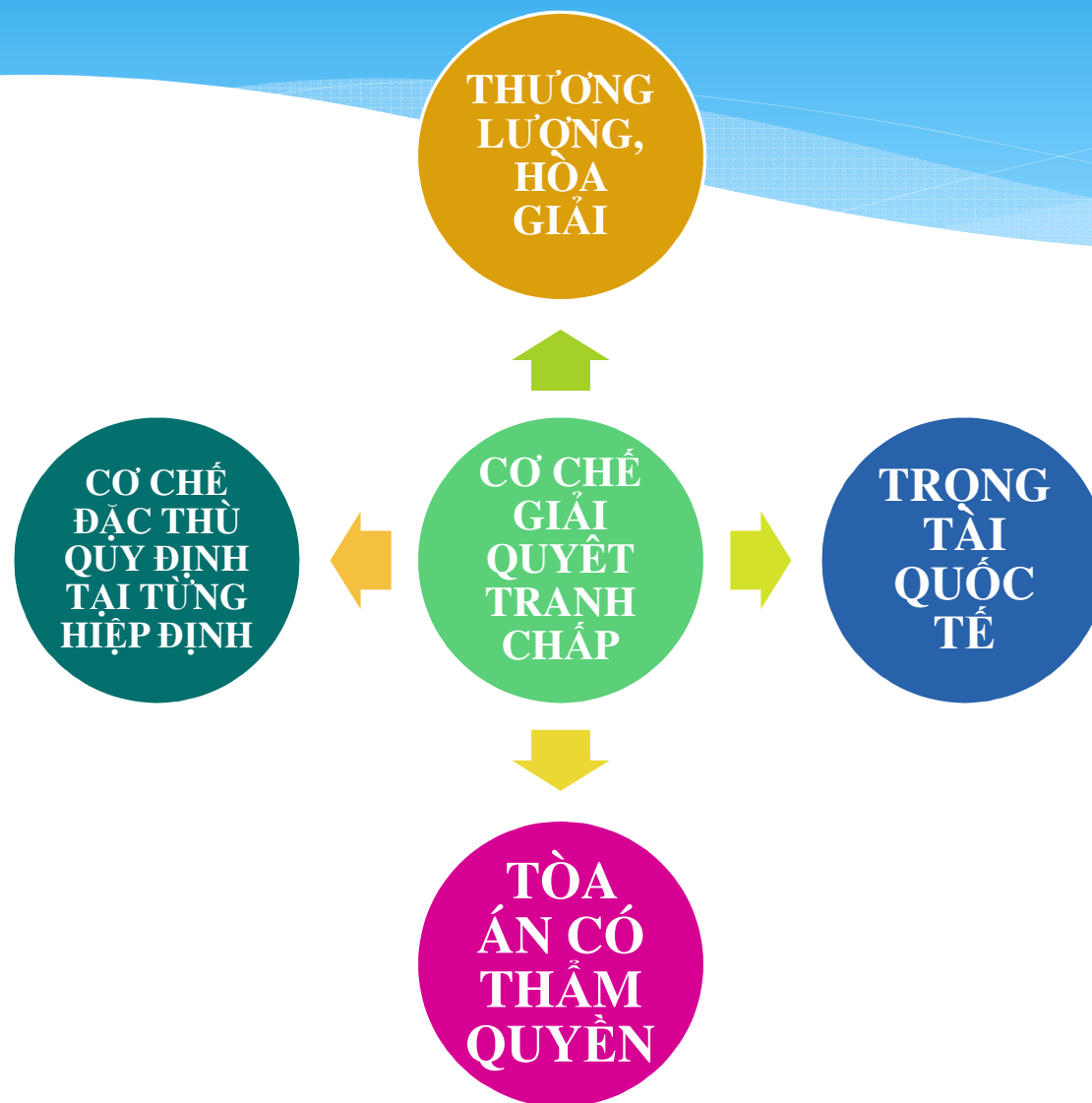
- Hiệp định song phương quy định về nghĩa vụ khuyến khích và bảo hộ đầu tư của quốc gia tiếp nhận đầu tư với nhà đầu tư từ nước ký kết
- Việt Nam đã ký hiệp định khuyến khích và bảo hộ đầu tư với 66 quốc gia và vùng lãnh thổ từ năm 1990 đến nay

TIPs

(Nhóm các quy định về đầu tư trong các Hiệp định thương mại tự do và các hiệp định khác-11)

- Việt Nam đã tham gia 11 BTA, FTA:
- Chương Đầu tư trong Hiệp định thương mại tự do (FTA) Việt Nam – Hoa Kỳ,
- Hiệp định đối tác kinh tế Việt Nam – Nhật Bản,
- Hiệp định đầu tư Toàn diện ASEAN,
- FTA giữa ASEAN với đối tác ngoài khối,...

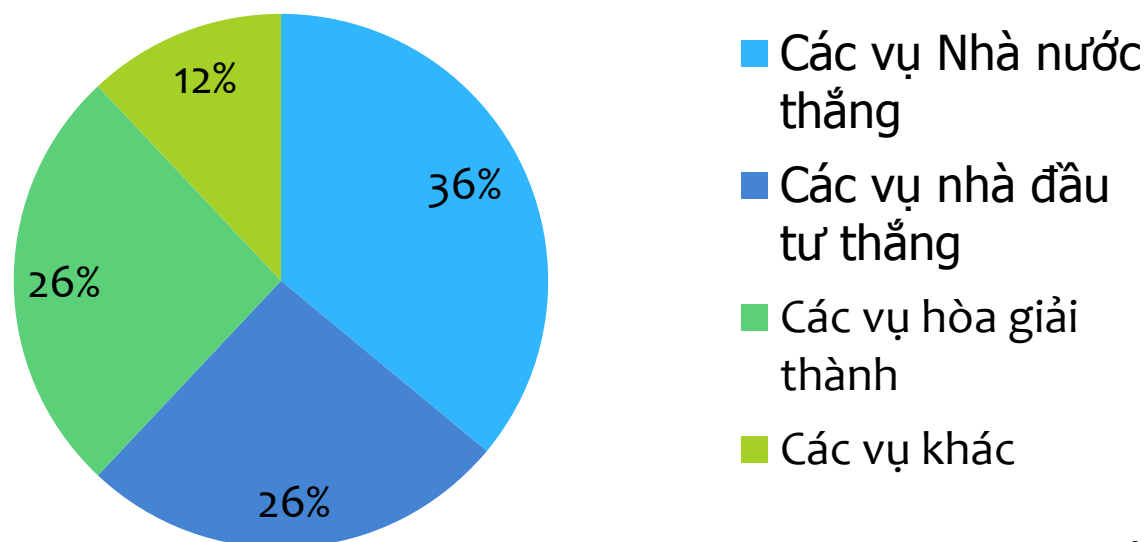
CƠ CHẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ THEO CÁC ĐIỀU ƯỚC QUỐC TẾ VIỆT NAM THAM GIA

GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ

- Tổng số các vụ tranh chấp ISDS đến năm 2015: 696 vụ đã nộp hồ sơ khởi kiện
- ISDS trong 2015: 70 vụ đã nộp hồ sơ khởi kiện.

Tổng số vụ tranh chấp đầu tư quốc tế đã được giải quyết: 444 vụ

Nguồn: UNCTAD

1. THƯƠNG LƯỢNG, HÒA GIẢI

- *Một số IIAs quy định thương lượng là một thủ tục bắt buộc trong giải quyết tranh chấp: vd TPP quy định 6 tháng, EU-VN FTA: quy định 6 tháng*
- *Thương lượng*: diễn ra trước hoặc sau khi nhận được thông báo về việc khởi kiện giải quyết tranh chấp tại cơ quan tài phán của Nhà đầu tư.
- *Hòa giải*: có thể tiến hành trước hoặc trong quá trình giải quyết tranh chấp:
 - Tự hòa giải
 - Hòa giải qua trung gian (mediation)
 - Hòa giải tại cơ quan tài phán: phải hoàn thành trước khi cơ quan tài phán ra phán quyết

2. TRỌNG TÀI QUỐC TẾ

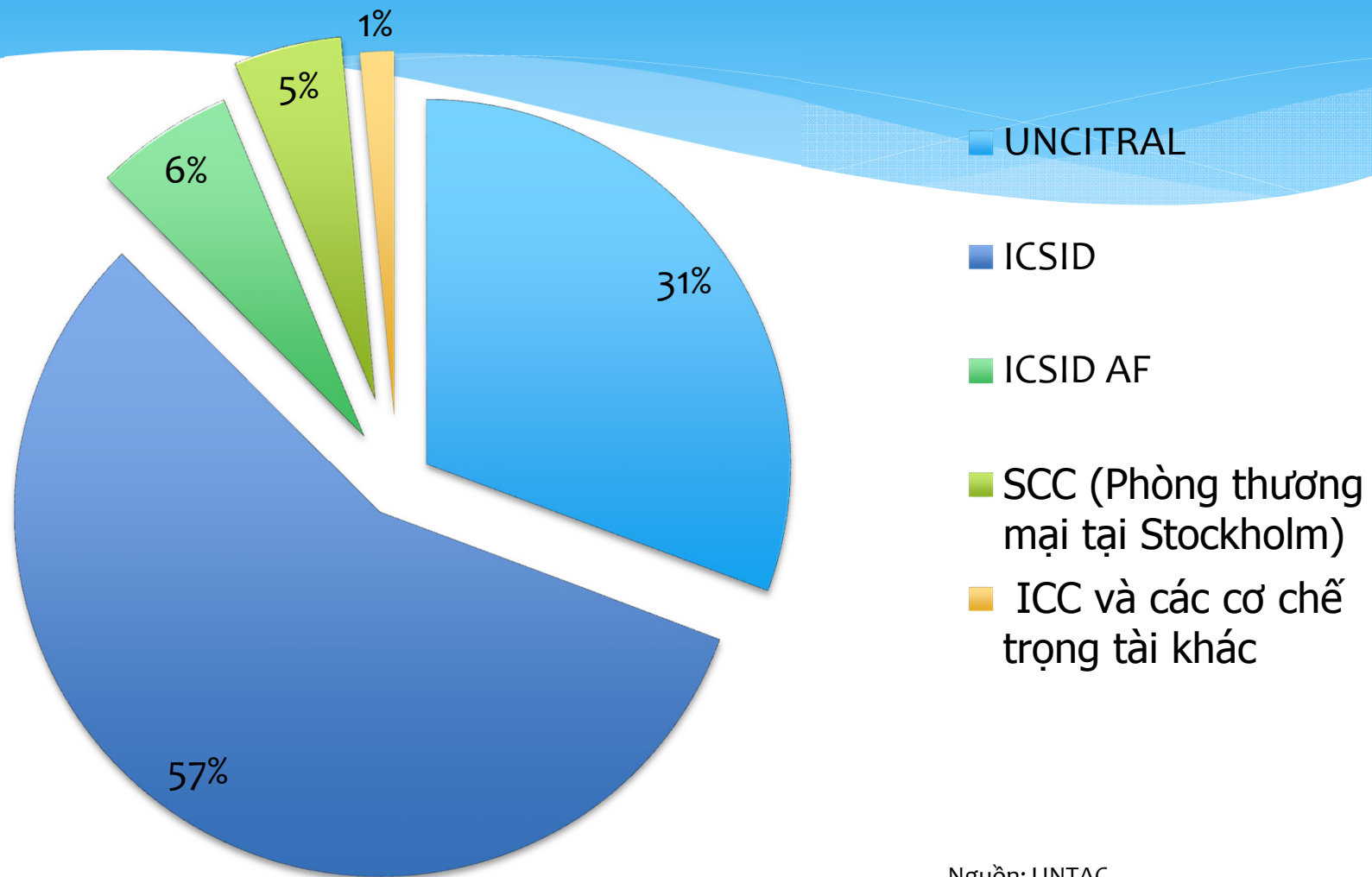
- Giải quyết tranh chấp đầu tư bằng trọng tài quốc tế: *theo thỏa thuận hoặc trên cơ sở quy định của IIAs đã ký kết*
- Cơ quan trọng tài quốc tế thường trực:
 - VIAC
 - ICSID (TPP)- Việt Nam chưa tham gia Công ước ICSID
 - Permanent Tribunal (EU-VN FTA)
- Trọng tài vụ việc (ad hoc): trừ trường hợp các bên có thỏa thuận khác, được thành lập theo các Quy tắc trọng tài của Ủy ban Liên hợp quốc về luật thương mại quốc tế (UNCITRAL) - BITs

CÁC CƠ CHẾ TRỌNG TÀI QUỐC TẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ

- Cơ chế trọng tài UNCITRAL: là cơ chế trọng tài vụ việc giải quyết tranh chấp theo quy tắc tổ tụng trọng tài của Ủy ban về thương mại quốc tế của Liên hợp quốc. Cơ chế trọng tài UNCITRAL được áp dụng khi có quy định tại Điều ước hay thỏa thuận của hai bên
- Cơ chế trọng tài ISCID: là cơ quan trọng tài thường trực giải quyết tranh chấp đầu tư quốc tế được thành lập bởi Ngân hàng Thế giới. Việc giải quyết tranh chấp được áp dụng theo Công ước Quốc tế Giải quyết Tranh chấp đầu tư (Công ước ICSID) với điều kiện cả hai bên đều thuộc quốc gia là thành viên của Công ước ICSID
- Cơ chế ISCID Phụ trợ (ICSID AF): cơ chế Trọng tài ICSID giải quyết tranh chấp theo Cơ chế ICSID Phụ trợ trong trường hợp chỉ có 1 bên tranh chấp là thuộc quốc gia thành viên công ước
- Các cơ chế trọng tài thường trực hoặc vụ việc khác: ICC, SCC, PCA, LCA

Lưu ý: Việt Nam chưa phải là thành viên của ICSID

CÁC VỤ TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ GIẢI QUYẾT BẰNG TRỌNG TÀI QUỐC TẾ

Nguồn: UNTAC

3. TÒA ÁN VIỆT NAM CÓ THẨM QUYỀN

- Đa số các IIAs mà Việt Nam là thành viên có quy định về việc xử lý tranh chấp đầu tư quốc tế tại Tòa án hoặc cơ quan hành chính có thẩm quyền của Việt Nam.
 - vd: BIT giữa Việt Nam – Italia, BTA Việt Nam – Hoa kỳ, FTA ASEAN – Úc và Newzealan
- Theo quy định tại Hợp đồng, thỏa thuận của các bên tranh chấp hoặc theo quy định pháp luật.
- Điều 14 Luật đầu tư quy định: Tòa án Việt Nam có thẩm quyền giải quyết các tranh chấp đầu tư quốc tế, trừ trường hợp có thỏa thuận khác hoặc các điều ước quốc tế mà Việt Nam đã ký kết có quy định khác

4. CƠ CHẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẶC THÙ THEO EU – VN FTA

Tham vấn

- Là nghĩa vụ bắt buộc trước khi đưa tranh chấp ra trọng tài
- Thời hạn: trong vòng 30 ngày kể từ ngày nhận được yêu cầu. Kết quả tham vấn đưa ra trong vòng 45 ngày kể từ ngày nhận yêu cầu (trường hợp khẩn cấp: thời hạn lần lượt là 15 ngày và 20 ngày kể từ ngày nhận yêu cầu)

Hòa giải

- Có thể yêu cầu hòa giải tại bất kỳ thời điểm nào
- Lựa chọn hòa giải viên: tự lựa chọn hoặc yêu cầu Chủ tịch ủy ban thương mại (chair of Trade committee) chọn
- Thủ tục: theo quy định của Hiệp định

Tòa án (Tribunal)

- Là cơ quan thường trực do EU – VN thành lập
- Gồm 2 cấp xét xử
- Chỉ được nộp đơn khởi kiện ra Tòa án sau 6 tháng kể từ ngày tham vấn mà không đạt được thỏa thuận

CƠ CHẾ TÒA (TRIBUNAL) THƯỜNG TRỰC THEO EU – VN FTA

- Cơ chế giải quyết tranh chấp đặc thù được quy định cụ thể tại chương VIII của Hiệp định:
 - Cơ quan giải quyết tranh chấp: Tòa án thường trực do các Bên ký kết thành lập và đóng góp kinh phí duy trì hoạt động:
 - Có cơ chế phúc thẩm
 - Thủ tục tố tụng tố tụng: Quy định tại EU-VN FTA, các bên có thể lựa chọn dẫn chiếu đến Công ước ICSID/ ICSID AF; UNCITRAL hoặc cơ chế do 2 bên thỏa thuận

CƠ CHẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP THEO TPP

Thương lượng,
tham vấn
(bắt buộc)

- Nguyên đơn phải gửi văn bản yêu cầu bàn bạc tham vấn cho bị đơn
- Thời gian thực hiện: 6 tháng

Trọng tài

- Sau khi hết thời hạn 6 tháng tham vấn mà không đạt được thỏa thuận, bên yêu cầu có quyền nộp hồ sơ khởi kiện tại:
- Trọng tài ICSID (nếu cả hai nước đều là thành viên ISCID hoặc có thỏa thuận lựa chọn ISCID AF)
- Trọng tài theo quy định của UNCITRAL,
- Cơ quan giải quyết tranh chấp khác do 2 bên thỏa thuận (nếu có)
- Thời hạn khởi kiện: 3 năm 6 tháng kể từ ngày nhận biết được hành vi vi phạm
- Thủ tục tố tụng: theo quy tắc áp dụng cho từng cơ quan giải quyết tranh chấp

III. THỦ TỤC GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẦU TƯ QUỐC TẾ BẰNG TRỌNG TÀI UNCITRAL

- Quy tắc trọng tài UNCITRAL 1976: *áp dụng cho các tranh chấp phát sinh từ Điều ước quốc tế, thỏa thuận, hợp đồng có hiệu lực trước ngày 15/8/2010*
- Quy tắc trọng tài UNCITRAL 2010: *có hiệu lực từ ngày 15/08/2010. Được sửa đổi, bổ sung thêm nhiều quy định để phù hợp với những yêu cầu mới khi giải quyết tranh chấp đầu tư. Các sửa đổi, bổ sung bao gồm các vấn đề như trách nhiệm, thủ tục tố tụng trọng tài, trường hợp có nhiều bên tham gia tranh chấp...*
- Sửa đổi Quy tắc Trọng tài UNCITRAL 2013: *thừa nhận thêm quy tắc về tính minh bạch trong việc giải quyết tranh chấp giữa nhà đầu tư và Nhà nước bằng trọng tài.*

ĐẶC ĐIỂM TRỌNG TÀI THEO QUY TẮC UNCITRAL

- Hầu hết các BITs và FTAs mà Việt Nam tham gia đều quy định lựa chọn giải quyết tranh chấp giữa nhà nước và nhà đầu tư theo Quy tắc trọng tài UNCITRAL;
- Các bên tranh chấp có thỏa thuận lựa chọn áp dụng Quy tắc trọng tài UNCITRAL trước hoặc sau khi giải quyết tranh chấp;
- Phán quyết trọng tài UNCITRAL là chung thẩm và có thể được công nhận và thi hành bởi tòa án quốc gia theo Công ước New York 1958 tại các nước thành viên của Công ước
- PCA là cơ quan hỗ trợ hành chính cho việc giải quyết tranh chấp theo quy tắc trọng tài UNCITRAL

Thủ tục tố tụng trọng tài UNCITRAL

Nguyên đơn gửi thông báo ý định khởi kiện cho Bị đơn

Bị đơn trả lời thông báo khởi kiện cho Nguyên đơn (trong vòng 30 ngày)

Có thỏa thuận trước về trọng tài

Thành lập Hội đồng trọng tài theo điều kiện thỏa thuận trước

Không có thỏa thuận trước về trọng tài

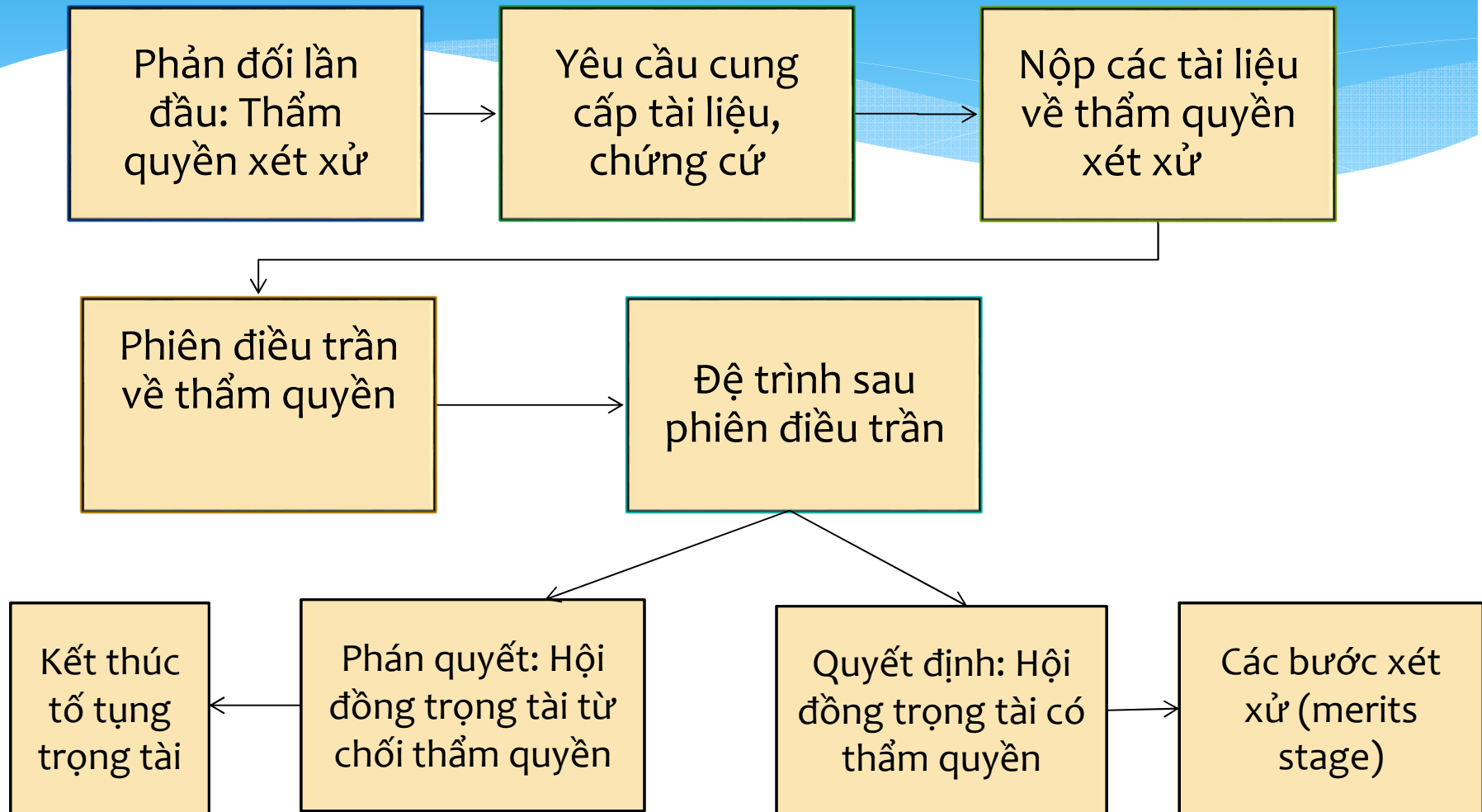
Các bên đồng ý, Hội đồng trọng tài được thành lập theo thỏa thuận

Nếu không, áp dụng phương pháp lựa chọn vắng mặt (Điều 7.1, 9.1 UNCITRAL)

Thành lập Hội đồng trọng tài, Hội đồng đưa ra thời gian biểu cho quy trình xét xử (Điều 17.2 UNCITRAL)

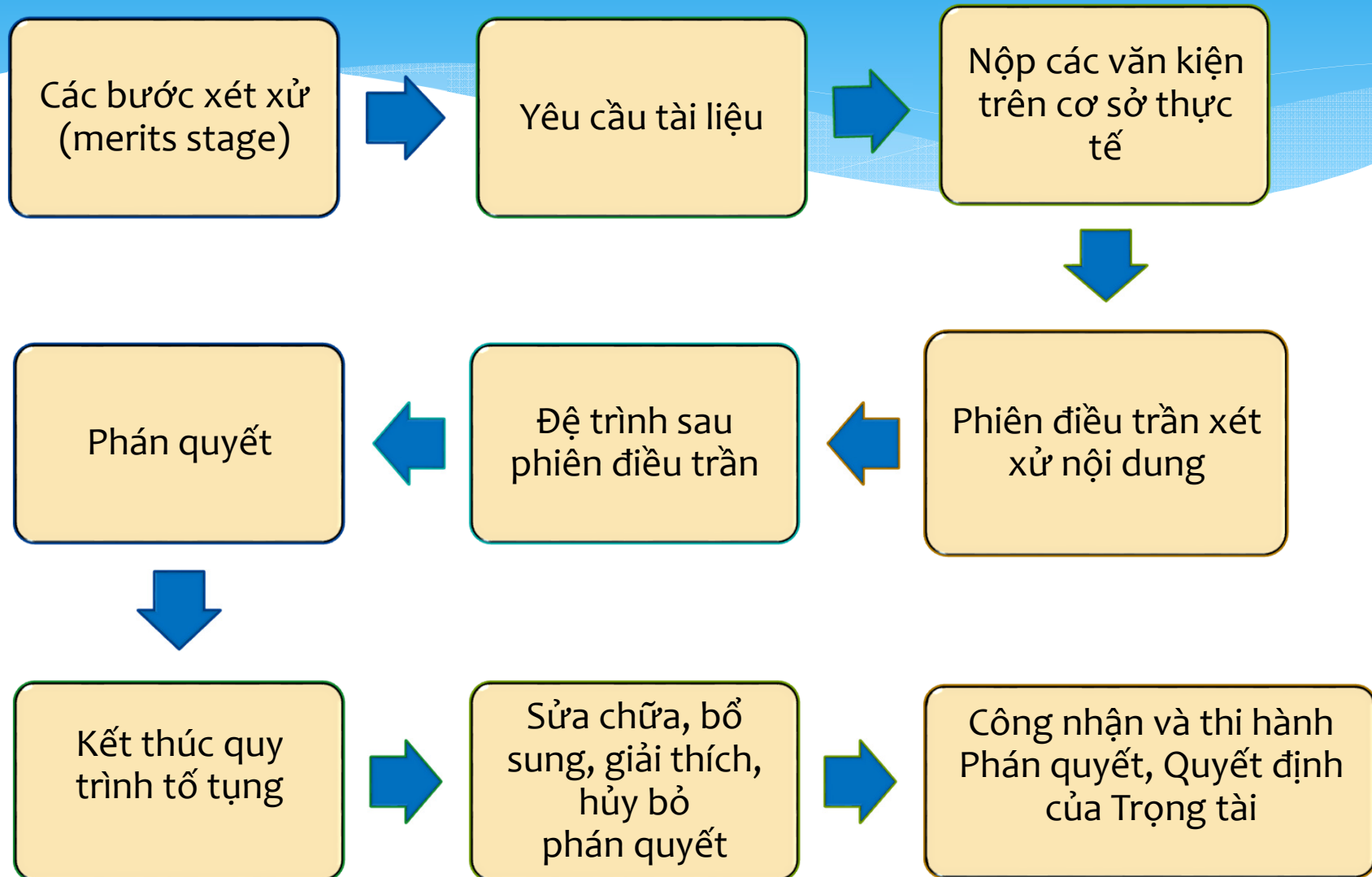
Thủ tục tố tụng trọng tài UNCITRAL

(Trường hợp tách việc xem xét thẩm quyền – Bifurcation)

Thủ tục tố tụng trọng tài UNCITRAL

(Trường hợp không phản đối thẩm quyền của trọng tài)

SO SÁNH CƠ CHẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP UNCITRAL – ICSID – EU-VN FTA

	UNCITRAL	ICSID	EU-VN FTA
Cơ quan giải quyết tranh chấp	Trọng tài vụ việc gồm các trọng tài viên do các bên lựa chọn theo quy tắc UNCITRAL	Trọng tài thường trực gồm các trọng tài viên do các bên thỏa thuận hoặc do Chủ tịch Ngân hàng thế giới lựa chọn (nếu các bên không thỏa thuận được).	Cơ quan thường trực (Investment Tribunal) thành lập sau khi Hiệp định có hiệu lực, gồm các thành viên do EU, VN chỉ định (không do các bên tranh chấp lựa chọn)
Sàng lọc & đăng ký	Không có quy trình sàng lọc/ đăng ký	Có Quy trình sàng lọc để loại bỏ các đơn kiện rõ ràng không thuộc thẩm quyền của ICSID	Không có quy trình sàng lọc/ đăng ký.

SO SÁNH CƠ CHẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP UNCITRAL – ICSID – EU-VN FTA (tiếp)

	UNCITRAL	ICSID	EU-VN FTA
Thẩm quyền xét xử	Không có giới hạn thẩm quyền xét xử - áp dụng rộng cho các tranh chấp	Phạm vi thẩm quyền xét xử nêu tại Điều 25 Công ước ICSID	+ Thẩm quyền hẹp: các tranh chấp SAU đầu tư, thuộc phạm vi quy định tại Hiệp định + Không có thẩm quyền đối với những vụ đã khởi kiện tại tòa án Việt Nam trong trường Hợp Việt Nam là bị đơn.
Thủ tục tố tụng	Quy tắc trọng tài UNCITRAL	Quy tắc trọng tài ICSID /ICSID AF	+ Thủ tục quy định tại EU VN FTA và Quy định về thủ tục giải quyết tranh chấp theo UNCITRAL Rules, ICSID/ICSID AF Rules hoặc thủ tục riêng do các bên thỏa thuận

SO SÁNH CƠ CHẾ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP UNCITRAL – ICSID – EU-VN FTA (tiếp)

	UNCITRAL	ICSID	EU-VN FTA
Phúc thẩm/Hủy phán quyết trước khi thi hành	Phán quyết là chung thẩm – tuy nhiên có thể bị Tòa án địa phương từ chối thi hành theo quy định tại Điều V của Công ước NY	Có thể bị xem xét lại và bị hủy bỏ theo Điều 50 của Công ước ICSID	Có quy định riêng về cơ chế phúc thẩm (Appeal Tribunal)
Thi hành	Thi hành theo Công ước New York 1958 Phán quyết có thể bị từ chối thi hành bởi tòa án trong nước (xem xét lại về thủ tục và public policy)	Thi hành trực tiếp - không thể bị hủy hay từ chối thi hành bởi tòa án trong nước	<ul style="list-style-type: none"> • Thi hành trực tiếp – không thể bị hủy hay từ chối thi hành bởi tòa án trong nước • Ngoại lệ áp dụng cho VN: Thi hành qua tòa án địa phương theo Công ước New York trong 5 năm đầu
Chi phí	Trung bình đắt hơn ICSID	Trung bình rẻ hơn UNCITRAL	Chưa có biểu phí

CẢM ƠN!

Ls. Đinh Ánh Tuyết – VPLS IDVN
Trọng tài viên - VIAC
Email: idvn.dat@gmail.com.

XIN CẢM ƠN

Liên hệ :

Ban quản lý Dự án EU-MUTRAP

Phòng 1203, Tầng 12, Khu Văn phòng, Tòa tháp Hà Nội,

49 Hai Bà Trưng, Hoàn Kiếm, Hà Nội

Tel: (84 - 4) 3937 8472

Fax: (84 - 4) 3937 8476

Email: mutrap@mutrap.org.vn

Website: www.mutrap.org.vn

(Tài liệu hội thảo được đăng trên trang Web này)

XIN CẢM ƠN

Liên hệ :

Ban quản lý Dự án EU-MUTRAP

Phòng 1203, Tầng 12, Khu Văn phòng, Tòa tháp Hà Nội,

49 Hai Bà Trưng, Hoàn Kiếm, Hà Nội

Tel: (84 - 4) 3937 8472

Fax: (84 - 4) 3937 8476

Email: mutrap@mutrap.org.vn

Website: www.mutrap.org.vn

(Tài liệu hội thảo được đăng trên trang Web này)